

újra erkölcs- és illetant tanítanánk!

Azok a színterek, amelyeken a viselkedés alapszabályait megismerik a gyerekek, már elvezetnek a környezetkultúra és a természetvédelem kérdéseihez. E hosszú út után érkezünk az erkölcs legmélyebb rétegeihez a boldogságról, a hibáról, a bűnről és a lelkiismeretről beszélve.

E könyvben is értékes – szép idézetek segítenek a gondolkodásban. Arany és Petőfi, Karinthy Frigyes és Janikovszky Éva, Palotai Boris, Kosztolányi, sőt Molière...

Nemes vállalkozás mindkét munka. Kitűnt talán, hogy a szeretetről szóló mégis közelebb áll hozzám. Szébb a nyelvezete, egységesebb a felépítése, gazdagabb az embersége. Lehet, hogy a téma teszi.

"A szeretetet nem lehet nem szeretni."

HUNYA MÁRTA

Beszélgetés a toronyban

A német iskoláról

A SAT I. TV-állomás TALK TURM című rendszeres heti vitaműsorában 1992. február 2-án iskolai témával foglalkozott. A vitán miniszter, szenátor, pedagógiai kutató, gimnáziumi tanár, szülő, valamint egy érettségiző diák vettek részt. A hamburgi rádió stúdiójában elhangzó nyilvános disputa több olyan kérdést vetett fel, amely nálunk épp olyan időszerű mint Németországban.

Csak néhány gondolatot emelek ki a több, mint egy órás beszélgetésből.

A vita során mindvégig érzékelhető volt az alapvető véleménykülönbség, ami nálunk is gyakran vezet konfliktushoz. Ennek lényege, hogy a gyerekek vagy teljesítenek az iskolában, vagy pedig jól érzik ott magukat. A beszélgetés annak a kérdésnek a körüljárásával indult, hogy vajon helyettesíthetik-e a szöveges értékelések az érdemjegyeket, illetve milyen előnnyel jár az, ha a gyerekeknek, főként a kisiskolásnak nem kell naponta rettegnie a fetiszizált osztályzattól. A szöveges értékelés hívei elsősorban a teljesítménykényszernek a gyerek személyiségére, lelki egészségére gyakorolt káros hatásaira, a korai stigmatizálás veszélyeire hívták fel a figyelmet. Többször elhangzott, hogy az iskolának nem szabad egyoldalúan teljesítményközpontúnak lennie, hiszen nem engedhető meg, hogy a diák úgy tanuljon az érdemjegyért, mint a "teljesítménybéres munkás a munkabérért". Többen veszélyes torzulásnak látják, hogy ahelyett, hogy az iskola lenne a gyerekért, a diák van az iskoláért, tehát egyoldalúan rá hárul az intézmény által megszabott követelmények teljesítésének kényszere, míg az ő érdekei, szükségletei és jogai teljesen figyelmen kívül maradnak.

Pedig elmúlt már az az idő, amikor az volt az általános vélemény, hogy egy fiatal az érettségivel válhat csak teljes értékűvé. A 70-es évek óta eltelt idő végképp bebizonyította, hogy ma már az élet legtöbb területén érettségi nélkül is lehet érvényesülni – hangsúlyozta az éppen érettségi előtt álló diák. Ugyanő jelentette ki, hogy a tanári karnak nem szabadna életkori szempontból heterogénnek lenni. Úgy vélte, hogy a gimnáziumban nem szabadna 50 évesnél idősebb tanárokat alkalmazni, hiszen ők már nem tudnak szót érteni a fiatalokkal. Az idősebb tanárok menjenek szépen nyugdíjba, és éljenek a hobbijuknak.

Most, amikor – az Oktatási Törvény tervezetével kapcsolatban – nálunk is felmerült különös érdeklődésünkre tarthat számot a korai szelekció problémája. Köztudott, hogy a német iskolák többségében 10 éves kor után – az elemi iskola négy osztályát követően – a gyerek teljesítményének és a szülők aspirációjának megfelelően gimnáziumban, ún. "Realschule"-ban vagy "Hauptschule"-ban tanulhat tovább. Így a gyerekek később pályája az esetek többségében véglegesen eldőlt. Az általános képzés időtartamának meghosszabbítását megvalósító "Gesamtschule" körül rengeteg vita van, szélesebb körű elterjedése, főleg a konzervatívabb tartományokban komoly akadályokba ütközik. E vitában is súlyos, a jelen körülmények között megoldhatatlan gondként merült fel az iskolatípusok közötti átjárhatóság kérdése, hiszen nem ritka: egy-egy gyerek menetközben jön rá, hogy rosszul választott. S ilyenkor már rendkívül nehéz változtatni.

A gyermekközpontú iskoláért határozottan és rendkívül logikus érvekkel, roppant szellemesen síkra szálló szülő több ízben nyíltszíni tapost kapott. Egy gimnazista édesanyjáról van szó, aki hivatása szerint pedagógus kutató. Ő fogalmazta meg azt a – sajnos nem csupán a német iskolákban általános – gondot is, hogy a tanárok nagy része nem a hivatásának élő pedagógus, hanem – a pedagógiai logika helyett a hivatalit érvényesítő – tisztviselő.

SZEKSZÁRDI FERENCNÉ